

CONGREGATION
SHOMREI EMUNAH

**THE BEGINNING, END &
SANCTITY OF LIFE**

PART I

ARTIFICIAL INSEMINATION

MOTZEI SHABBOS PARSHAS TERUMAH

5 ADAR 5766

MARCH 4, 2006

Selected Secondary Source Bibliography

J. David Bleich, *Judaism and Healing* (New Jersey, 2002): pp. 85-90.

Alfred Cohen, "Artificial Insemination," *Journal of Halacha and Contemporary Society* XIII (Spring 1987): pp. 43-60.

Immanuel Jakobovits, *Jewish Medical Ethics* (New York, 1975): pp. 244-250, 273.

Fred Rosner, *Modern Medicine and Jewish Ethics* (New Jersey, 1991): pp. 85-100.

גמ' חגיגה (יד-טו).

שאלו את בן זומא: בתולה שעיברה מהו לכהן גדול? מי חיישין לרשמואל, דאמר שמואל: יכול אני לבעול כמה בעילות בלא דם, או דלמא דשמואל לא שכיחא? – אמר להו: דשמואל לא שכיח, וחיישין שמא באמבטי עיברה. והאמר שמואל: כל שכבת זרע שאינו יורה כחץ אינו מזרעת! – מעיקרא נמי יורה כחץ הוה.

ב"ח (יו"ד קצה:ה)

מצאתי בהגהות סמ"ק ישן מה"ר פרץ שכ' אשה נדה יכולה לשכב אסדיני בעלה, ונזהרות מסדינים ששכב עליהן איש אחר פן תתעבר משכבת זרע של אחר, ואמאי אינה חוששת פן תתעבר בנדותה מש"ז של בעלה ויהא הולד בן הנדה? והשיב כיון דאין כאן ביאת איסור הולד כשר לגמרי אפי' תתעבר מש"ז של אחר, כי הלא בן סירא כשר היה, אלא דמש"ז של איש אחר קפדינן אהבחנה גזירה שמא ישא בת אחותו מאביו כדאיתא ביבמות (לז:) עכ"ל.

7811c v 237 (43)

אלמא ביהא אחרת לבן סירא

ולזו סוף ולא היו יודעין כי היה אביהם אבל בן סירא נדע לו כי היה אביו והאין ילדו אש בלא בעילה בעל אשה עלה כי בת ירסיה זייתה, פנע

אחת הלך ירסיה לבית המרחץ ומצא שם רעע"ס סככס אפרים וראה כי כלם טוריאין שכבה זרע כגמלה. לפי שכל שבט אפרים באיתו הדיד רעע"ס הוה שבו נהרב בו רעע"ס בעניו י"ל וזיין סירא אורם תהייל להוביחם מד סכו עליו ואמרו ספני כח מוכחהני דד דרך באר ישבע ילא הוה סכאן ער שחעקה כסתי. אמר להם תהיו לי ואשבע לכם שלא אגלה דבר זה לעלמ. אמרו לו הלא צדקיהו ראה לביבדנער אוכל ארבת היה ונשבע לו בנייתת הוים שלא יגלה עליו וכמל שבעתו (א), וכן חנניה גם אהיה ועוד אש חנניה נהתי חדי סוב ואם לאו נעשה כך מעשה סדום כשב שפסו אכותינו בע"ז שלהם. ואם בע"ז היו ערעק כך אנו כך על אתה כסר ונבד, מד עשה נו מרוב הפחד והיראה טר א נכטו שיצא בישם המחיל לקלל יוסף שנאמר ארור הוים איכר יולדתי נו וצא תרענתי על דבר זה

גם ה העניות הנוד כל איברים שבאדם. חסודה היתה סיפה של אותו צדיק ער שכאחת בתו אל אותו צדיק לבית המרחץ ובגופה בקובתה ולשבעה חרשים ילדה בן בשנים ובדבובי. היות שלחה היתה סתבישה סכני אדם שריו אסדיים פונת ילדה ופחת פיו הער ואמר לאמי. על מה תחנייטת סכני אדם כי בן סירא אני. אמרה לו פינא גם כי חתא? אמר לה ירענתי. ולמה

שו"ת אגרות משה (אה"ע א סימן עא)

ברין זריקת זרע למעי האשה שחדשו הרופאים ר"ח ניסן תשי"ט. מע"כ ידידי הרה"ג מוהר"ר יעקב האמניק שליט"א. בדבר מה שנשאלתי מרעיתו הרבנית הכבודה מרת חנה תחיה עבור אשה אחת שנתביישה לשאול מכתרה"ה נתאחרתי להשיב משום שרציתי לחקור הדבר אצל רופאים מומחים... ודין זרע אחר מפורש לאיסור בט"ז יו"ד סימן קצ"ה סק"ז שהביא משם הר"ר פרץ בהגהת סמ"ק שאשה צריכה לזוהר מלשכב אסדינים ששכב עליהן איש אחר פן תתעבר משכבת זרע של אחר, הרי חזינן שאסור לאשה להתעבר מזרע של אחר אפילו שלא בביאה שהולד כשר. אבל מכיון שהטעם מפורש שם שהוא מדין גזירה שמא ישא אחותו מאביו וכן הוא בב"ש סימן א' סק"י, יש להתיר בזרע של נכרי שחולד יהיה ישראל כיון שאמו ישראלית אין לחוש לכלום דאין לו יחוס להאב הנכרי אף אם היה דרך ביאה וכ"ש כשאינו דרך ביאה אלא מאמבטי. ואם יש ספק שמא גם בעלה יתרפא בתוך ג' חדשים לזריקת זרע של הנכרי במעיה תפרוש מבעלה ג' חדשים. ואם הרופאים אומדין שלא אפשר שיתרפא בתוך ג' חדשים לא תצטרך לפרוש מבעלה כי לא פלוג ליכא בזה דהוא מלתא דלא שכיחא ואינו בכלל הגזירה דדרך ביאה... וגם יועיל מה שהזרע יהיה משל נכרי אף להסוברים דמזרע אחר הוא ממזר גם בלא ביאה עיין באוצר הפוסקים ס"ק מ"ב שהביא כן בשם ספר בר ליואי,

אף שפשוט שאין שיטתו כלום נגד הר' פריץ וסוברין כן גם הב"ח והט"ז והח"מ והב"ש, אבל של נכרי אף לשיטתו
הרי אף מביאת נכרי הלכה שאין הולד ממזר. ולכן יש להתיר בשעת הדחק גדול ומצטערים מאד בהשתוקקם
לולד, לזרוק להאשה במעיה זרע של נכרי דוקא. ומסתבר שאף סתם זרע יש לתלות שהוא של נכרים כי רוב אלו
שמוציאין זרעם לזה הם נכרים, לבד מה שבהמדינה הם רוב עכו"ם הרי ביחוד בהוצאת זרע שהוא דבר איסור הרי
אין להחשיב חלק גדול מישראל מעושיין זה אלא רק אלו שאינם שומרי תורה שלכן הוא מיעוטא דמיעוטא
מישראל ויש למיזל בתר רובא שהם מנכרים, ואם אפשר להודע בברור שהוא של נכרים טוב לשאול על זה.
ומה שהביא באוצר הפוסקים בשם ספר מנחם משיב שחלילה לבת ישראל להפקיר עצמה להזנות המלאכותית
שהמציאו הרופאים, הם דברים בעלמא, שאין זה שייכות לזנות כלל והאיסור הוא מצד שמא ישא אחותו מאביו.
ובלא רשות הבעל יש איסור מצד שעבודה להבעל וכשהיא מעוברת א"א לבעל להזקק לה הרבה פעמים
כשרוצה וגם שאינו רוצה לזוהר בתשמיש כפי שצריך בתשמיש אשה מעוברת וגם שצריך ע"ז הוצאה מרובה
שאסור לה לגרום לו הוצאה יתירה של העיבור והלידה והוצאת הולד אבל ברשות הבעל ומצטערים הרבה יש
להתיר אבל דוקא מזרע של נכרי . . . דאף דודאי מה שהוא ממזר הוא אף באופן שהיה להם עוד צער גדול אבל
עכ"פ דוקא משום מעשה הביאה הוא ממזר ולא כשנתעברה מאמבטי כדסובר הר' פריץ והסכימו לו רבותינו נו"כ
הש"ע כדלעיל)

שו"ת אגרות משה (אה"ע א סימן י)

באשה שזרק הרופא במעיה זרע של איש אחר אם נאסרה לבעלה, ואם יש איזה חשש בהולד א' דר"ח אדר
תשכ"א. מע"כ ידידי הר' ברוך גראס שליט"א.
הנה בדבר האשה אשר עברו כעשר שנים ולא ילדה והחסרון אמרו הרופאים שהוא ממנו, שלכן מחמת שרצתה
להוליד בן כרצון כל הנשים, וכדאיתא ביבמות דף ס"ה דאף דהלכה דלא מיפקדא אשה אמצות פו"ד מ"מ כופין
הבעל לגרשה וליתן לה כתובה . . . ובלא זה ידוע גם מהאמהות הקדושות שרצו להוליד וכל נשי דעלמא בן,
הלכה להרופא וזרק ברחמה זרע של איש אחר שלא ברשות בעלה ונשאל מע"כ מהבעל אם מותרת לו ואיך הוא
דין הולד? הנה ברור שבלא ביאת איש לא נאסרה אשה לבעלה ואיסור סוטה לבעלה הוא רק מצד איסור הביאה
ולא מצד הזרע של איש אחר שיש במעיה, דאם בעלה איש אחר אף בביאה שלא יצא זרע ואף בשלא כדרכה
נאסרה על בעלה מדין סוטה ואם בא זרע לגופה שלא מביאה כאמבטי שנוכר בגמ' שלא נעשה איסור זנות לא
נאסרה על בעלה.

וכן הולד הוא כשר שגם ממזרות הוא רק כשהיה ע"י ביאה . . . אבל בנתעברה ע"י שנכנס הזרע של אחר במעיה
באמבטי שנוכר בגמ' וכהא דעושיין הרופאים בזמננו אינו ממזר ואף שהיה זרע של אחד מקרוביה כגון מאביה
וחמיה ואחיה, וכידוע שבן סירא נולד כן ומפורש בט"ז יו"ד סימן קצ"ה סק"ז וכן בב"ח שהביא מהגהת סמ"ק בשם
הר' פריץ דכיון דאין כאן ביאת איסור הולד כשר לגמרי אפילו תתעבר מש"ז של אחר כי הלא בן סירא כשר היה
וכן משמע בב"ש באה"ע סק"י ובח"מ סק"ח. ומה שהביא באוצר הפוסקים שם ס"ק מ"ב בשם ספר בר ליואי
ומנחת יחיאל שחולקין אינו כלום ומה שהקשה דהולד ממזר אינו משום הנאת ביאה, הוא הבל דאף שאינו משום
הנאת ביאה אבל ודאי דוקא משום ביאה היא דהוא דבר האסור כדאיתא בלשון הגהת סמ"ק ואין לחוש לזה
כלל. אך אם ידוע של איזה אדם הוא אם הוא משל יהודי יהיה הולד אסור לינשא לזרע של אותו אדם כדאיתא
בט"ז שם ובב"ש שם אבל כיון שלא ידוע יהיה מותר בכל הנשים משום דאזלינן בתר רובא נשים שמותרות לו.
אבל האמת שאין לחוש שהזרע היה משל יהודי כיון שהרוב הם משל נכרים, דלבד שהערים שלנו וכל המדינה הם
רוב נכרים, הווא אלו המוציאין זרע שלהם לדבר זה וראי רוב נכרים. ומה שאמר הרופא שהוא משל יהודי אינו נאמן
דאמר זה משום שחשב שזה יותר טוב לפניו שהיא יהודית. ולכן ליכא שום חשש איסור לא בהאשה לבעלה ולא
בהולד לקהל. ועיין באוצר הפוסקים שהביא בשם מהרש"ם שאף לכתחלה התיד לעשות כן בשעת צורך גדול וכן
בשם ספר עמק הלכה וכ"ש כשכבד נעשה זה שח"ו לו להתרחק מאשתו. ואם הולד תהיה בת אם מותרת לכהונה
יש ג"כ לצדד להתיר . . . אבל הבעל אם אינו רוצה לזון אותו יהיה פטור וכן יהיה פטור מהוצאת הלידה ורפואתה
שע"י זה כיון שעשתה זה שלא ברשותו.

שׁוֹרֵת אַגְרוֹת מֹשֶׁה (חֶלֶק אַהֲרָע בְּ סִימָן יֵא)

בְּדַבַּר תְּשׁוּבוֹתֵי סִימָן י' וְסִימָן ע"א מִסְפְּרֵי אַגְרוֹת מֹשֶׁה עַל אַהֲרָע בְּעַה"י כ"ב סִיּוֹן תִּשְׁכ"ב. מֵעַכְשָׁיו יְדִידֵי הַנֶּכֶד
מֵאֵד הִרְהִיג מוֹהֲרֵי מֹשֶׁה חַיִּים אֶפְרַיִם בְּלֶאֶךְ שְׁלִיט"א.

הִנֵּה קִבְּלָתִי מִכְּתוּבוֹ הָאֶרֶץ מֵאֵד הַמֵּלֵא דְבָרֵי תוֹכַחָה עַל כָּל גְּדוּתָיו עַל מֵה שְׁלֹפֵי דַעְתּוֹ נִדְמָה לוֹ שֶׁתְּשׁוּבוֹתֵי סִימָן
י' וְסִימָן ע"א מִסְפְּרֵי אַגְרוֹת מֹשֶׁה עַל אַהֲרָע יִגְרְמוּ אִיזָה פְּרֻצָה בְּטַהֲרַת וּקְדוּשַׁת יְחוּס כָּלֵל יִשְׂרָאֵל. וְנִיכָר מִמִּכְתָּב
כְּתָרָה שֶׁהִיא סִבּוֹר שִׁיחָה לִי קִפִּידָא עַל דְּבָרֵי הַתּוֹכַחָה שְׁלוֹ, וְאֵנִי אֹדְרָבָה אֵנִי נִרְגַּשׁ מִזֶּה שְׁאֵנִי רוֹאֵה שְׁנִמְצָאִים
אֲנָשִׁים בְּעֵלֵי רוּחַ שְׁאִינִם יִרְאִים וְלֹא מִתְבַּיִשִּׁים מִלּוּמֵר תּוֹכַחָה. אֲבָל הָאֵמֶת שְׁאִינִן בְּדַבְרֵים שְׁכְּתַבְתִּי וְשֶׁהוֹרִיתִי
שׁוּם דְּבַר שִׁיגְרוּם ח"ו אִיזָה חֲלוּל בְּטַהֲרַת וּקְדוּשַׁת יִשְׂרָאֵל אֲלֵא תוֹרַת אֵמֶת מִדְּבָרֵי רַבּוֹתֵינוּ הָרִאשׁוֹנִים, וְהַעֲרַעוּר
שֶׁל כְּתָרָה עַל זֶה בָּא מִהִשְׁקָפוֹת שְׁבָאִים מִיִּדְעֵת דַּעְוֹת חִיצוֹנוֹת שְׁמַבְלִי מִשִּׁים מִשְׁפִּיעִים אֶף עַל גְּדוּלִים בַּחֲכָמָה
לְהַבִּין מִצּוֹת הַשִּׁי"ת בְּתוֹה"ק לְפִי אוֹתָן הַדַּעְוֹת הַנִּכְזָבוֹת אֲשֶׁר מִזֶּה מִתְהַפְּכִים ח"ו הָאִסוּר לְמוֹתֵר וְהַמּוֹתֵר לְאִסוּר
וְכַמְגַּלָּה פְּנִים בְּתוֹרָה שְׁלֹא כִּהְלַכָה הוּא, שִׁישׁ בּוֹה קִפִּידָא גְּדוּלָה אֶף בְּדַבְרֵים שֶׁהוּא לְהַחֲמִיר כִּידוּעַ מִהַדְּבָרִים
שֶׁהַצְּדוּקִים מִחֲמִירִים שֶׁעָשׂוּ כִּמָּה תְּקִנּוֹת לְהוֹצִיא מִלְּבָן. וְאֵנִי ב"ה שְׁאִינִי לֹא מֵהֶם וְלֹא מִהַמּוֹנֵם וְכָל הַשְׁקָפֵי הוּא
רַק מִיִּדְעֵת הַתּוֹרָה בְּלִי שׁוּם תְּעֻדוֹבוֹת מִיִּדְעֵת חִיצוֹנוֹת, שְׁמִשְׁפָּטִיָּה אֵמֶת בֵּין שֶׁהוּא לְהַחֲמִיר בֵּין שֶׁהוּא לְהַקְלִי.
וְאִינִי הַטְּעָמִים מִהִשְׁקָפוֹת חִיצוֹנוֹת וְסִבְרוֹת בְּדוּיוֹת מֵהַלֵּב כְּלוּם אֶף אִם לְהַחֲמִיר וְלִדְמִיּוֹן שֶׁהוּא לְיוֹתֵר טַהֲרָה
וּקְדוּשָׁה. וְעַתָּה נִדְבַר מֵעֵצֶם הַהֲלָכָה לְמֵאוּר תוֹה"ק.

הִנֵּה עֵצֶם הַדִּין הוּא דְּבַר בְּרוּר וּפְשׁוּט שְׁאִיִּסוּרֵי עֲרִיּוֹת הֵם בְּמַעֲשֵׂה הַבִּיָּאָה וְאֵינִי מִשׁוּם הַזֶּרַע שִׁיּוֹלְדוֹ מִזֶּה, דְּלִכְּן אֵינִי
שׁוּם חֲלוּק בְּהַאִיסוּרִים בֵּין רֵאוּיָה לְהוֹלִיד וּבֵין אֵינָה רֵאוּיָה לְהוֹלִיד כְּעַקְרָה וְאִילוֹנוּתִי, וְכֵן אֶף שְׁלֹא כְּדַרְכָּה שְׁאֶף
בְּכָל אִשָּׁה לֹא שִׁיךְ שִׁיּוֹלְדוֹ מִזֶּה נִמִּי הוּא בְּאוֹתָן הָאִיסוּרִים עֵצֶמָם וּבְהַעוֹנֵשֵׁין שְׁנֵאֵמַר בְּהַן . . . וְלִכְּן בְּרוּר שְׁאֶף
מִשְׁכ"ח הַרְמַב"ן בְּפִירוּשׁוֹ שֶׁם וְאֶפְשֶׁר שְׁאֵמַר לְזַרְע לְהַזְכִּיר טַעַם בְּאִיסוּר כִּי לֹא יוֹדַע הַזֶּרַע לְמִי הוּא, ח"ו שִׁיעֵלָה עַל
דַּעְתּוֹ שֶׁזֶהוּ טַעַם הָאֵמֶת וְלִיתֵן יָד לְפוֹשְׁעִים . . . וְגַם אִיךְ אֶפְשֶׁר שִׁיחָה זֶה טַעַם הַקְּדָא הֵא אִיסוּר הַבְּחִנָּה הוּא דַּק
אִיסוּר מִדְּרַבְּנָן וְזַרְעוֹ מִיּוֹחַס אַחֲרָיו הוּא רַק מִדְּרַבְּנָן . . . וּמִכִּיּוֹן שֶׁהָאִיסוּר הוּא עַל מַעֲשֵׂה הַבִּיָּאָה לֹא שִׁיךְ הָאִיסוּר
עַל זִרְקַת זֶרַע לְגוֹף הָאִשָּׁה שְׁלֹא בְּבִיָּאָה לֹא בְּעֲרִיּוֹת דְּקוֹרְבָּה וְלֹא בְּעֲרוּהָ דֵּא"א, וּמִמִּילָא לִיכָּא מִמְזוֹרוֹת שֶׁהוּא רַק
מִצַּד מַעֲשֵׂה הַבִּיָּאָה שֶׁרַק בּוֹה נֵאֵמַר בְּקֵרָא בְּאִיסוּר אֵשֶׁת אֲב. וְכֵן פְּשׁוּט שְׁלֹא נֵאֵסְרָה לְבַעֲלָה כִּיּוֹן שְׁלֹא הִיא מַעֲשֵׂה
בִּיָּאָה אֶף אִם לֹא הִיא נִזְכָּר זֶה. אֲבָל הֵא גַם מְפוֹרֵשׁ זֶה בְּדַבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ הַב"ח וְהַט"ו יו"ד סִימָן קצ"ה סְק"ז וְהַב"ש
סִימָן א' סְק"י וְהַמְל"מ פְּט"ו מֵאִישׁוֹת ה"ד שְׁכּוֹלֵם הַבִּיָּאוֹ מִהַגְּהַת סְמ"ק בְּשֵׁם הַר" פְּרַץ דְּהוֹלֵד כִּשְׁר שְׁכְּתָב כִּיּוֹן דֵּאֵינִי
כִּאֵן בִּיָּאָת אִיסוּר הוֹלֵד כִּשְׁר לְגַמְרֵי אֶפִּילוֹ תִּתְעַבֵּר מִשְׁוֵי שֶׁל אַחַד . . . וְנִשְׂאָר מֵה שִׁישׁ לְאִסוּר מִצַּד גִּזְרָה שְׁמֵא
יִשָּׂא אַחֲוֹתוֹ מֵאֲבִיו שְׁכ" בְּהַגְּהַת סְמ"ק מִשׁוּם שְׁנַחֲשֵׁב בְּנֵו שֶׁל בְּעַל הַזֶּרַע. אֲבָל הֵא זֶה שִׁיךְ רַק בְּזַרְע שֶׁל יִשְׂרָאֵל
וְלֹא בְּזַרְע שֶׁל נְכָרִי שְׁאִינִן מִתִּיחַס אַחֲרָיו אֲלֵא אַחַר הָאֵם הַיִּשְׂרָאֵלִית וְכִיּוֹן שֶׁהַרּוֹב הוּא שֶׁל נְכָרִים דְּהַעֲרִים שְׁבַכְּאֵן
וְכָל הַמְדִינָה הֵם רּוֹב נְכָרִים, וְלִבְדֵּי זֶה אֵלּוֹ הַמּוֹצִיאֵינִי זֶרַע שְׁלֵהֶם לְדַבַּר זֶה וְדֵאֵי הֵם רּוֹב נְכָרִים שֶׁהִרִי הוּא דְּבַר הָאִסוּר
שְׁנִמְצָא שְׁחֶלֶק גְּדוֹל מִיִּשְׂרָאֵל לֹא נִכְנָסוּ כָּלֵל בְּחִשְׁבוֹן הַעוֹשִׂים זֶה . . . וְכ"ש שְׁאֶף אִם הוּא וְדֵאֵי זֶרַע שֶׁל יִשְׂרָאֵל
הוּא רַק חֲשֵׁשׁ דְּלִכְתַּחֲלָה מֵהָא דֵּאִסוּר לִישָׂא אִשָּׁה בְּמִדִּינָה זוֹ וְיִלְךְ וְיִשָּׂא אִשָּׁה אַחֲרַת בְּמִדִּינָה אַחֲרַת שְׁמֵא יוֹדוּגוֹ
זֶה לִזֶּה וְנִמְצָא אַח נוֹשָׂא אֶת אַחֲוֹתוֹ בִּיבְמוֹת דָּף ל"ז, אֲבָל בְּדִיעַבְדֵּי שְׁעֵבֵר וְנִשָּׂא לֹא נֵאֵסְרוּ מִלִּישָׂא נְשִׁים מִחֲשֵׁשׁ
שְׁמֵא יִשָּׂא אֶת אַחֲוֹתוֹ מִשׁוּם דֵּאֲזִלִּינֵן בְּתֵר רּוֹבֵא . . . שְׁכ"ש בְּזַרְע יֵשׁ לְסִמּוּךְ אַרְבּוּבֵי דְנְכָרִים וְלוֹמֵר שֶׁהַזֶּרַע הוּא שֶׁל
נְכָרִי כִּיּוֹן שֶׁרַק עַל אִיסוּרָא דְּלִכְתַּחֲלָה הוּא.

וְנִשְׂאָר רַק מֵה שִׁישׁ לְחוּשׁ לְשִׁמְא יָמוֹת בְּעֵלָה וְתִצְטַרְךְ חֲלִיצָה וְיִחְשְׁבוּ שֶׁהוֹלֵד הוּא מִבְּעֵלָה וְיִפְטוּרוֹ לִישָׂא לְשׁוֹק
בְּלֵא חֲלִיצָה שְׁאֵמַר רַבָּא גַם חֲשֵׁשׁ זֶה בְּמָה שֶׁהַצְּרִיכוֹ הַבְּחִנָּה ג' חֲדָשִׁים בִּיבְמוֹת דָּף מ"ב. אֲבָל נִרְאֵה בְּרוּר שְׁלֹא
נֵאֵסְרָה מִחֲשֵׁשׁ זֶה אֲלֵא לְהַנְשֵׂא בְּתוֹךְ ג"ח מִמִּיתָת וְגִירוּשֵׁי בְּעֵלָה שְׁשׁוּם אָדָם אֵינִי יוֹדַע, אֲבָל לֹא מִצִּינוּ שְׁאֵסְרוּ
לְגַדְלֵי יְתוּם מִחֲשֵׁשׁ זֶה שְׁמֵא יֵאֵמְרוּ שֶׁהוּא בְּנָם וְכֵן מוֹתֵר לִישָׂא אִשָּׁה עִם בְּנִים וּבְנוֹת קֶטְנִים וְאִשָּׁה מוֹתֵרֶת לְהַנְשֵׂא
לְמִי שִׁישׁ לוֹ בְּנִים קֶטְנִים וּמְגַדְלִים אוֹתָם כֵּאֵב וְאִם לֹא חֲשֵׁשׁוֹ לְשִׁמְא יֵאֵמְרוּ שֶׁהוּא בְּנָם וְיִבֵּא לִישָׂא בְּת שֶׁל אֲבִיו
מִמֶּשׁ שֶׁהִיא אַחֲוֹתוֹ . . .

שׁוֹרֵת אַגְרוֹת מֹשֶׁה (אֵה"ע ד סִימָן לֵב)

תשובות להערות עלי בענייני אישות ועוד עניינים שונים. ער"ח מרחשון תשמ"א מע"כ ידידי הרה"ג אליקים אלינסון שליט"א שלום וכל הטוב לעולם אחדשה"ט באהבה ובכבוד הראוי.

ה. זריקת זרע נכרי למעי אשה, וזריקת זרע הבעל למעיה.

הנה ממה שכתבתי בתשובתי . . . כולם אמת וברור לדינא לא שייך להתחרט מהם וליכא שום חששות בזריקת זרע של נכרים, אבל למעשה לא הודיתי לעשות כן מטעם שלענין קיום מצות פו"ד לבעלה אין זה כלום, והאשה הא אינה מחוייבת, ושייך שיצא מזה קנאה גדולה לבעלה ולכן אין זה עצה טובה, ולא לו שחלקו עלי השבתי תשובות ברורות ולא נדפסו רק התשובה שהשבתי להגר"מ בעל שו"ת חלקת יעקב זצ"ל הדפיס בספרו מחמת שהיו בידו (וכעת נדפס גם בסוף ח"י למס' כתובות) ויותר לא רציתי לכתוב בזה אף לפלפולא בעלמא, אבל ודאי אין ליעץ לעשות כן מטעם שכתבתי, ואם אחד עשה כן הולד כשר אף לכהונה. אבל לזדוק זרע הבעל לגוף אשתו כשאומרים הרופאים שמה שלא מתעברת הוא מצד שבביאתו לא בא הזרע להרחם מצד איזה חולשה ממנו או מצד שיום שהאשה ראויה להריון הוא משונה שרק ביום העשירי וי"א לראיית דמי נדותה ראויה אשה זו להריון ודאי יכולים לזדוק בבטנה ע"י רופאים זרע בעלה, ואם הצורך הוא משום שע"י ביאה לא בא הזרע לרחמה הרי היא טהורה ויוציא הזרע ע"י תשמיש וכשידגיש שיצא הזרע יוציא האבר מגופה לתוך כלי זכוכית שיכין או שישמש בכיס סתום שילביש על אברו אם הכיס לא יקלקל הזרע, ואם הצורך הוא משום שזמן שראויה להריון הוא קורם שיכולה לטבול שאסור לבעלה יצטרך להוציא ע"י הרהור כדכתבתי בח"ב סימן י"ח. ומש"כ כתר"ה עיקר החשש הוא שמא ישא אח את אחותו הא לא שייך בשל נכרים כרכתבתי בתשובתי.

שׁוֹרֵת חֲלֻקַת יַעֲקֹב (ח"א ס" כד ובמהדו"ח אֵה"ע ס" יב)

בירור דין הנולד בעיבור מלאכותי

ידידי הרב הגאון ר' יחיאל וינברג בקש ממני . . . כמובן שמצד דתנו האיסור ברור ומבורר שלא לעשות דברים כעורים ומכוערים כאלו הרומים למעשי ארץ כנען ותועבותיהם . . . ויתפרדה השאלה לכמה ענינים.

א) מקור הדין יכולין ללמוד מדברי הגה' סמ"ק בשם ר' פרץ . . . השיב כיון דאין כאן ביאת איסור הולד כשר לגמרי, אפי' תתעבר מש"ז של אחר כי הלא בן סירא כשר ה' אלא דמש"ז של אחר קפדינן אהבחנה שלא ישא אח את אחותו, הועתק מב"ח עכ"ל הטו"ז - הרי הדין ברור שהולד כשר בשנולד משב"ז של אחר שלא ע"י ביאת איסור, וכן מבואר להדי' במל"מ פט"ז מה' אישות ולדעתו שם פשוט דאין האשה נאסרה לבעלה, משום דאין כאן ביאת איסור וגם דמקרי בנו של האב לכל דבר, וחמ"ח ס"י א' ס"ק ח' נסתפק אי הוי כבנו ובי"ש בשם מביא רא"י מהג' סמ"ק הלזה דהוי כבנו לכל דבר.

טו) איברא דמגמ' חגיגה י"ד גבי בתולה דעיברה רחיישינן לאמבטי' ומותרת אף לכ"ג, אע"ג לפי המבואר בתוס' שם סוגי' הגמ' אף לר"י דסב"ל דלא מפיי' אנו חיינן ורחיישינן לפסול, א"כ ממילא צריכין אנו לחשוש ג"כ שמא הזרע שהיתה באמבטי' שמא הוא זרע מפסול ועכ"ח דאף אם הזרע מפסול לא נפסלה אם לא היתה ביאת איסור רק ע"י אמבטי', ובאמת מבואר כן להרי' בבני אהובה על הרמב"ם הל' אישות ס"י ט"ו, אכן מזה אין ראוי לני"ד, דשם באמבטי' לא נתעבד כלל איסור שהיא נתעברה ממילא באמבטי' - לא כן בני"ד שהיא עושה מעשה כיעור בידים לעשות תועבות כאלו מעשי ארץ כנען ותועבותיהם וכמו בביאת עכו"ם אע"ג שהוא רק דרבנן פסלוהו לכהונה כמו כן גם במעשה תיעוב הלזו.

פירות הנישרין מדברנו בקצרה.

א. ליתן זרע בתוך רחמה של האשה, בכרי שתתעבר ע"י המצאה החדשה בביה"ח זה איסור גמור מצד הדין, וגם מצד דגש הדת והיהדות, והיא מתועבות כנען ומצרים.

ב. באשה שאי"א להיבנות מבעלה בדרך ביאה, ורופא רוצה ליתן זרעה של בעלה לתוך רחמה ע"י המצאה

- החדשה, במהדרש"ם ח"ג סי' דס"ח התיר בשעה"ד גדול, אם יסכימו עמו עוד ב' דבנים מובהקים.
- ג. אם דינו כבנו לכל דבר, ואם קיים בזה פו"ד הוא ספק, ולענין חליצה ויבום דינו כבנו דק לחומרא ולא לקולא, דאח כזה זוקק, ובן כזה אינו פוטד וכן לענין פו"ד קיים דק מספק, ע"י אות ו'.
- ד. א"א שעשתה דבר תיעוב הלזה, ונתנה זרע של אחרים לתוך דחמה בביה"ח, הולד הנולד אינו ממזד ע"י אות י'.
- ה. אם הולד נקבה, פסולה לכהונה לכתחילה, ואם נשאת לכהן בדיעבד אין מוציאין מידו ע"י אות י"ג.
- ו. אשת ישראל אינה נאסרת בזה לבעלה, אות כ'.
- ז. לכהונה, לכתחילה ודאי אסורה להינשא לכהן, ובדיעבד אם מוציאין מידו צ"ע, אות ט"ז, וע"י באות כ' ובתשובה שאח"ז.

שלטי גיבורים (שבועות ב. בדפי הרי"ף)

עוד מצאתי שנשאל להד"מ למה אין נזהדין מלשכב האשה כשאינה טהורה בסדינים ששכב בעלה דשמה תתעבד מאותו זרע ויהיה הולד בן נדה כמו שחוששין שלא תשכב בסדינים ששכב בהם איש אחד פן תתעבד בטיפת זרע שהטיל באותן הסדינים כהיא דבן סירא, והשיב דהולד שהוא בן נדה הוא כשר לכל דבר אין חוששין לה ואפי' שהוא פגום

שו"ת ציץ אליעזר חלק ג סימן כז פרק א

והנה בין אם נפרש דברי הגמ' בחגיגה הנ"ל כפי גידסת התוס' שלפנינו, או כפי גידסת הב"ח, אין בפשטות שום דאיה מהגמ' לומר שבאופן כזה של אמבטי מותר באשת איש, דשאני התם שהנידון הוא על הדין של בתולה מעמי יקח אשה הנאמר בכה"ג, ובוזה הוא דאמרינן דכיון שנתעבדה באמבטי מבלי ביאת איש ובתוליה קיימים לא יצאה מכלל בתולה ולא נאסרה לכה"ג, ואין מזה שום ראייה שיהא מותר גם באשת איש להכניס בכוונה לתוך רחמה ש"ז מאיש אחר ע"י אמבטי, די"ל דבאשת איש שאני דשכבת זרע כתיב בה ואל אשת עמיתך לא תתן שכבתך לזרע לטמאה בה (ויקרא י"ח - כ"ג) . . . אבל אין ללמוד מזה כלל לענין אשת איש, א"כ ה"ה כשהשיב להם בן זומא דשמואל לא שכיח וחיישינן שמה באמבטי עיבדה יש לומר ג"כ דהכוונה היא דק שבאופן כזה לא יצאה מתורת בתולה מכיון שבתוליה עודה בה ולא נאסרה לכה"ג, אבל אם יקרה אופן זה באשת איש שתכניס ברחמה בדצון ש"ז של איש אחר ע"י אמבטי וכדומה, אין דאיה שלא תיאסד בכך על בעלה.

ועיין בדמב"ן עה"ת שם (ויקרא י"ח - כ') שכותב ואפשר שאמר לזרע להזכיר טעם באיסוד כי לא יודע הזרע למי הוא ויבאו מזה תועבות גדולות ורעות לשניהם . . . מודה אנכי שמצד הסבדא יש מקום גדול בראש לומר שלא תיאסד האשה באופן זה על בעלה מכיון שסוף סוף אין כאן משכבי אשה, וכך נביא להלן מדברי הפוסקים, אבל מהגמ' הנ"ל בחגיגה אין לענין ראייה להיתר. יוצא מכל הנ"ל שיש מקום צד לדון, ודעת כמה מהפוסקים מסייע לזה, שכוונת התורה באיסור אשת איש הוא גם על אופן של הכנסת ש"ז לתוך רחמה מאיש אחר שנתן מזרעו למולך לשם מטרה זאת,

שו"ת ציץ אליעזר (חלק ט סימן נא - קונ' רפואה במשפחה)

פרק ה' הפרייה מלאכותית מש"ז של עכו"ם.

אקדים לפרק זה כמה מלים שישמשו גם בתור הערה כללית לכל נשוא - דיונונו בשער זה עד כה. והוא זה.

(א) כל עצם ענין זה להכניס לתוך רחמה של אשת איש שכבת זרע של איש אחד תועבה גדולה היא באהלי יעקב ואין לך חילול משפחתי גדול מזה במשכנות ישראל, זה הורס כל המושגים הנעלים של טוהר וקדושת חיי משפחה ישראליים שעמנו מצטיין בהם מאז היותו לגוי, ומנתק שדשראות היחוס מבנים לאבותם, ובמקום ההתפארות של תפארת בנים אבותם יבוא חלילה אפר תחת פאר לראות למראה עינים דור כזה שיהיה בבחינה של אומרים לעץ אבי אתה. ומילידת בני ערבוביא כאלה (עיין נדדים ד' כ' ע"ב וברש"י) סופם של דברים שבהדבה בתים בישראל, יבואו דח"ל מסריחה זאת של עריסותיהם בש"ז שאינו שלהם גם לידי כך שיחליפו נשותיהם זה עם זה דפריצה

קוראת לגנב. (עיין שבת ד' ס"ב ע"ב וקרושין ד' ע"א ע"ב). בדיעת בעליהם או שלא בדיעתם. ואחרית הפירצות בזה מי ישורם.

סיכום היוצא לנו להלכה מכל האמור בשער זה:
א' אסור להפדות אשת איש מש"ז של איש אחד באמצעות הזרעה מלאכותית. והדבר תועבה גדולה ורעה עד מאד.

ד' הולד שנולד אצל אשת איש מש"ז של אחד באמצעי הנ"ז יש סוברים שהוא כשר ויש סוברים שהוא ממזר והדעת מכרעת שמספק פסול בודאי לא יצא.

Jacobovits (pp. 248-249)

The essential principles governing the Jewish legal attitude to A.I.D. have thus been laid down in the classics of Jewish law long ago. The considerations involved, though complex, may appear to warrant rather liberal conclusions on the legitimacy of the practice. Nevertheless, in the growing number of modern responsa on the subject, A.I.D. is unanimously and utterly condemned. The first to deal with the problem was probably the responsum in reply to an enquiry from Budapest dated 1930. Disregarding the earlier arguments on an accidental impregnation through water as irrelevant and resorting directly to a Biblical reference,³⁵ the author looks on A.I.D. as plain adultery and on the children so produced as *Mamzerim*.³⁶ But this extreme view found only isolated echoes in later responsa,³⁷ and the consensus of rabbinic opinion decidedly rejected both conclusions.

If Jewish law nevertheless opposes A.I.D. without reservation as utterly evil, it is mainly for moral reasons, not because of the intrinsic illegality of the act itself. The principal motives for the revulsion against the practice is the fear of the abuses to which its legalisation would lead, however great the benefits may be in individual cases. By reducing human generation to stud-farming methods, A.I.D. severs the link between the procreation of children and marriage, indispensable to the maintenance of the family as the

most basic and sacred unit of human society. It would enable women to satisfy their craving for children without the necessity to have homes or husbands. It would pave the way to a disastrous increase of promiscuity, as a wife, guilty of adultery, could always claim that a pregnancy which her husband did not, or was unable to, cause was brought about by A.I.D., when in fact she had adulterous relations with another man. Altogether, the generation of children would become arbitrary and mechanical, robbed of those mystic and intimately human qualities which make man a partner with God in the creative propagation of the race.³⁸

חלקת מחוקק (אה"ע סימן א ס"ק ח)

יש להסתפק אשה שנתעברה באמבטי אם קיים האב פ"ו ואם מקרי בנו לכל דבר ובלקוטי מהרי"ל נמצא שבן סידא היה בנו של ירמיה שרחץ באמבטי כי סידא בגי' ירמיהו . . .

בית שמואל (אה"ע סימן א ס"ק י)

כתב בח"מ יש להסתפק אשה שנתעברה באמבטי אם האב קיים פ"ו ואם נקר' בנו לכל דבר, ויש להביא ראיה מ"ש בהגהת סמ"ק והב"ח הביא ב"ד ס"י קצ"ה אשה מוזהרת שאל תשכב על סדין ששכב עליהן איש אחד פן תתעבר מש"ז של אחר גזירה שמא ישא אחותו מאביו נשמע דהוי בנו לכל דבר:

שו"ת אגרות משה (חלק אה"ע א סימן ע)

בענין בריקת הזרע לידע איך לרפאהו שיוכל להוליד כ"ב אלול תשט"ו. מע"כ ידידי הרה"ג מהר"ר אפרים גרינבלאט שליט"א.

הנה בדבר אדם שצריכים הרופאים לבדוק את הזרע שלו כדי שיוכלו לידע איך לרפאהו כדי שיוכל להוליד ששאלת אם אין בזה משום איסור הוצאת זרע לבטלה.

והנה ביבמות דף ע"ו . . . א"כ מפורש שכיון שהוא לצורך לידע אם מותר לישא ישראלית מותר לעשות מעשה

שיגרום לו להוציא זרע. וגם מותר להרהר באשה אף שהוא אסור מקרא דונשמרת כדאיתא בכתובות דף מ"ו מ"מ כיון שהאיסור הוא כדי שלא יבוא לידי קרי מותר כאן כיון שהוא לצורך בדיקה שמא יותר ע"י זה לישא אשה ישראלית. ויש למילף לעובדא דידן עוד מכ"ש דהתם הא יכול ליקח גיורת ומ"מ מותר לבדוק בהוצאת זרע בשביל הצורך ליקח ישראלית שג"ז הוא צורך ולא נחשב לבטלה כ"ש בכאן שעתה אינו מוליד שיש להתיר להוציא זרע כדי לידע איך לרפאותו שיוליד שהי זה לצורך ולא לבטלה.

אבל חזינן משם שע"י משמוש בידים בהאבר אסור דלכך שאל היכי עבדינן. והטעם נראה משום דעל משמוש ידים בהאבר איכא איסור לא תנאף . . . ולכן גם בעובדא דידן אין להתיר ע"י משמוש בהאבר אבל ע"י הדברים שמתדין שם היה לן להתיר גם בכאן ואף שהוא רק ספק הא גם התם הוא רק ספק דעיקר הטעם משום שעכ"פ הוא לצורך פו"ר אבל בכאן כיון שרשאי בתשמיש עם אשתו אין לעשות ע"י הרהור באשה וע"י נהמא חמימא דשערי אבי פוקרי אלא בתשמיש ואם להבדיקה טוב בהלבשת הכיסים על אברו בשעת תשמיש הוא עדיף כיון שדעת הגר"ח"ע באחיעזר שהוא דרך תשמיש לענין אשה שסכנה לה להתעבר אף שלדעתי לא מסתבר זה כלל אבל עכ"פ הא הגר"ח"ע סובר כן. ואם זה לא טוב לבדיקה אז יהיה רשאי לדוש מבפנים ולזרות מבחוץ לתוך בקבוק. ושמעתי שגם הגאונים מדור הקודם התירו זה לבדיקה. ולבעול בבית הרופא והרופא יקבץ הזרע ממעי האשה אף אם יהיה זה טוב לבדיקה הוא פריצות גדולה שאין כדאי לעשות כן אלא יעשה כדכתבתי, ידידו, משה פיינשטיין

שו"ת אגרות משה (חלק אה"ע ב סימן יח)

בא"א לה להתעבר אלא בזילוף זרע הבעל למעיה קודם שישלמו ז' נקיים כ' מנחם אב תשכ"א. מע"כ ידידי הרב הגאון מוהר"ר יעקב הכהן זעלצער שליט"א הרב דקה"י עדת ישורון ביאהאננעסבורג. . . אבל כפי שמשמע הוי הנידון לזלף זרע הבעל לתוך בטנה שלא בתשמיש אלא ע"י שפופרת שעושיין הרופאים, אין צורך לטבילה בזה כי איסור וכרת נדה הוא רק ע"י תשמיש דביאה ואם תתעבר מזרע הבעל בנדתה ע"י הזילוף שהוא כאמבטי שאיתא בגמ' אין שום פגם על הולד. ומפורש כן בט"ז יו"ד סימן קצ"ה סק"ז מהגהת סמ"ק בשם הר"פ . . . וממילא אין להחמיר ולהצריכה לטבול אחר שבעה ימים בלא ספירת שבעה נקיים משום שיכול לבא מזה קלקול להקל גם לשמש עם בעלה והוי חומרא דאתי לידי קולא, וגם שאין בזה שום צורך להחמיר שאין לחוש לשיטתם כלל, ובפרט לפגם דולד הנדה שאין נוגע זה לאיסורין כלל דכשר אף לכהונה אלא שהוא פגם בעלמא לענין חשיבות ומעלה.

אבל מה שעומד נגד עשיית זה למעשה הוא איך להוציא הזרע מהבעל, שאף שהוא בשביל להוליד בנים שמסתבר שאין בזה משום איסור הוצאת זרע לבטלה, והוא כ"ש ממה שמותר למי שניקב הגיד שלו וסתמו שבדוקין אותו בהוצאת זרע לראות אם נסתם היטב ביבמות דף ע"ו . . . כ"ש הכא שהוא כמו ודאי שיוליד ע"י שלא היו לבטלה, אבל הא משם חזינן שלמשמש האבר בידים ולהוציא זרע אסור . . . בהרהור באשתו כמו שרוצה לבעלה ורשאי להסתכל בה בכוונה ליהנות במקומות שמותר באשתו נדה ולהשתדל שיתאווה לתשמיש עד שיתקשה אברו מזה בלא נגיעה ואז יכניס אברו בכלי זכוכית שיצא לשם הזרע. ויש אנשים שלא יועיל להם זה אבל רוב אנשים מועיל להם הרהור להוציא זרע בפרט בזמננו. וזרע זה שיוציא יכניסו בשפופרת לבטן האשה בימים שראויה להריון אף שלא טבלה. ויצא בזה מצות פו"ר כשתוליד האשה ע"י, ל"מ להב"ש שם שכתב בפירושו דאף על נתעברה באמבטי רהוא בנו לכל דבר אף לצאת בו מצות פו"ר אלא אף להמגיה בט"ז סק"ח שהוא החכ"צ, רכל מה שנכתב בט"ז על סימן א' הוא של המגיה, שבאמבטי מסתפק משום דתלי בקום ועשה והיא נתעברה מעצמה נמי מסתבר שיודה בכאן דהוציא בכוונה על דעת להכניס בשפופרת לבטן אשתו דהוי זה במעשה.